

Stasiewicz-Jasiukowa, Irena

Wizyta w Polsce niemieckich pracowników naukowych

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/4, 717-718

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

WIZYTA W POLSCE NIEMIECKICH PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH

W dniach 8 czerwca — 7 lipca br. przebywali w Polsce zaproszeni przez Zakład Historii Nauki i Techniki PAN pracownicy naukowcy Instytutu Nauk o Ziemi w Lipsku — dr Helmut Arnhold i dr Heinz Bauer.

Kontakty naukowe między Zakładem a Deutsches Institut für Länderkunde trwają już od kilku lat. Bezpośrednia bezdewizowa wymiana pracowników obydwu wyżej wymienionych placówek przyczyni się z całą pewnością do pogłębienia i zacieśnienia tej współpracy.

Celem miesięcznej wizyty dra Arnholda i dra Bauera było między innymi nawiązanie naukowych kontaktów z geograficznymi i kartograficznymi placówkami polskimi, by rozszerzyć tą drogą współpracę polsko-niemiecką w dziedzinie dokumentacji, tj. gromadzenia i opracowywania materiałów zarówno historycznych, jak i najbardziej współczesnych z zakresu geografii ogólnej, geografii Polski i historii geografii. Podjęto przy tym próby zorganizowania we Wrocławiu grupy polskich geografów, którzy opracowywaliby zagadnienia interesujące Deutsches Institut für Länderkunde i dostarczaliby mu te opracowania.

Naukowcy niemieccy nawiązali ponadto bezpośrednie kontakty z przedstawicielami geograficznych środowisk Warszawy, Krakowa, Lublina i Poznania. W zakresie historii geografii przeprowadzono rozmowy z prof. Olszewiczem, prof. Staszewskim i doktorem Babiczem. Podczas pobytu doktorów Arnholda i Bauera w Warszawie odbyło się spotkanie z kierownictwem Zakładu Historii Nauki i Techniki, na którym obecni mieli możliwość zapoznania się z zakresem i metodami prac historycznych Instytutu Nauk o Ziemi w Lipsku. W toku dyskusji zarysowały się perspektywy dalszej współpracy obydwu placówek.

Celem wizyty gości niemieckich było jednak nie tylko nawiązanie lub pogłębienie naukowych kontaktów oraz zorganizowanie współpracujących ze sobą polsko-niemieckich grup naukowo-badawczych. Naukowcy z Deutsches Institut für Länderkunde usiłowali poznać Polskę z autopsji, by dostarczyć tą drogą jak najbardziej obiektywnych materiałów dla znajdującego się przy Instytucie Muzeum Geograficznego. Muzeum to jest jedyną tego rodzaju placówką w Europie środkowej; usiłuje ono ukazać każdy kraj w sposób bezstronny i obiektywny — korzystając w tym celu między innymi z autopsyjnych badań swoich pracowników naukowych, którzy dostarczają nie tylko zdjęć i dokumentacji interesujących Instytut obiektów, lecz także dzięki osobistemu obejrzeniu danych obiektów w terenie, w stanie naturalnym, mogą ukazać je później w Muzeum w sposób możliwie jak najbardziej wierny — zwracając uwagę nawet na sprawy pozornie błahe, jak właściwe oświetlenie eksponatów, umieszczenie ich w odpowiednich kontekstach itp.

Dr Arnhold i dr Bauer odbyli podróż po Polsce samochodem na trasie około 3000 km; towarzyszyli im na poszczególnych odcinkach z ramienia ZHNiT dr dr Irena Stasiewicz, Józef Babicz, Paweł Czartoryski i Jerzy Dobrzycki. Goście przebywali we Wrocławiu, Katowicach, Krakowie, Lublinie, Warszawie, Białymstoku, Gdańsku, Toruniu i Poznaniu; zwiedzili tereny Podhala, Lubelszczyzny, Białostoczczyzny; puszcze: Białowieską, Piską i Kampinoską; Pojezierze Mazurskie i Wybrzeże, znajdując wiele interesujących materiałów dla Muzeum Instytutu Nauk o Ziemi — w znacznym stopniu z zakresu historii geografii.

Dr Arnhold i dr Bauer odwiedzili także Zakład Doświadczalny PAN w Pielnie, gdzie spotkali się z niezwykle miłym i gościnnym przyjęciem. Zresztą cała wizyta gości niemieckich upłynęła w serdecznej atmosferze pozwalając przypuszczać, że współpraca między Deutsches Institut für Länderkunde i Zakładem

Historii Nauki i Techniki będzie kontynuowana i pogłębiana. Zapowiedzią tego jest między innymi zaproszenie do NRD przez Instytut Nauk o Ziemi na miesiąc październik 1961 r. pracowników naszego Zakładu. Pozwoli im to uzupełnić archiwalia do prowadzonych przez Zakład prac naukowych.

Irena Stasiewicz

II KONFERENCJA NAUKOWA ZESPOŁU BADAŃ NAD POLSKIM ŚREDNIOWIECZEM UNIwersYTETU WARSZAWSKIEGO I POLITECHNIKI WARSZAWSKIEJ

Rewelacje z Wiślicy docierają ostatnio nie tylko do małej grupy wtajemniczonych osób. Coraz to nowe odkrycia archeologów, szeroki zakres badań naukowych spotkały się z zainteresowaniem społeczeństwa, a wyrazem tego mogą być choćby artykuły o Wiślicy, jakie ukazują się nie tylko w tygodnikach kulturalnych, ale i na łamach prasy codziennej. Również „Kwartalnik Historii Nauki i Techniki” (nr 3—4/1960) informował o pracach Zespołu Badań nad Polskim Średniowieczem Uniwersytetu Warszawskiego i Politechniki Warszawskiej i jego pierwszej konferencji naukowej.

W dniach 28 i 29 kwietnia br. odbyła się na Uniwersytecie Warszawskim druga taka konferencja, na której Zespół zaprezentował bogaty dorobek z minionego roku. Wzięli w niej udział m.in. zastępca przewodniczącego Rady Państwa prof. St. Kulczyński, prezes Polskiej Akademii Nauk prof. T. Kotarbiński i licznie zgromadzeni naukowcy pracujący nad historią Polski.

Okres sprawozdawczy przyniósł odnalezienie w Wiślicy fundamentów romańskiej krypty oraz drugiego fragmentu słynnej już dziś płyty posadzkowej, również ozdobionej rysunkami figuralnymi. Ustalono przebieg murów średniowiecznych w południowej i zachodniej stronie miasta; w domu Długosza odkryto szereg fragmentów oryginalnej architektury, zakończono też eksplorację grodziska, znajdując skarby w postaci 505 monet z końca XI w. W Kijach odkryto dalsze fragmenty budowli romańskiej i odcinki muru wykonanego metodą *opus spicatum*. Wreszcie w osadzie w Kobylinkach odsłonięto dwie dymarki do wytopu żelaza i około 100 jam o charakterze magazynowym. Znalezione też szereg zabytków kultury materialnej jak: przęśliki i ciężarki do krosien, fragmenty prawdopodobnie łyżek odlewniczych oraz kawałki surowca żelaznego.

Pracom terenowym towarzyszyły liczne studia historyczne, badania źródeł pisanych, dotyczących Wiślicy oraz analiza naukowa znalezionych obiektów. O ich wynikach mówiły referaty wygłoszone na konferencji. Nie mogąc tu w całości omówić tego interesującego dorobku, jako historyk techniki związany z historią budownictwa, pragnę zwrócić tylko uwagę na dalsze sukcesy dr Hanny Jędrzejewskiej w jej badaniach starych zapraw budowlanych. Analiza zapraw polskich od końca X do połowy XVI w. wykonana metodą opracowaną przez dr Jędrzejewską, pozwoliła wykryć powiązania między rodzajami zapraw a okresem ich użytkowania. Zaprawy z zabytków wiślickich, wykazujące określoną typowość dla poszczególnych obiektów, stały się dodatkowym kryterium datowania tych budowli i stworzyły jedną z przesłanek do szukania powiązań historycznych z innymi zabytkami regionu.

Badania prowadzone w Instytucie Techniki Budowlanej nad materiałem kamiennym użytym w Wiślicy wykazały, że nie wchodziła ona — jak można by przypuszczać — w zasięg oddziaływania zespołu kamieniołomów pińczowskich,